

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД
“Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К. Д. Ушинського”**

кафедра філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності

МАТЕРІАЛИ

ІХ Інтернет-конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених

“ОСВІТА ТА СОЦІАЛІЗАЦІЯ ОСОБИСТОСТІ”

(Одеса, 23-24 квітня 2021 року)

Одеса -2021

6. Сибин М. С. Реклама как продуцент виртуальной реальности // Омский научный вестник. 2009. №3(78). С. 106-109.

7. Суворов К. А. Системы виртуальной реальности и их применение // Т-Comm. 2013. № 9. С. 140-143.

Урізченко Яна Вадимівна – магістрантка I курсу соціально-гуманітарного факультету Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Атаманюк Зоя Миколаївна – кандидат філософських наук, доцент кафедри філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

МІФОЛОГІЧНЕ ПІДҐРУНТЯ ВЧЕННЯ К.Г.ЮНГА ПРО АРХЕТИПИ

Однією з центральних категорій психології є вчення Юнга про архетипи. «Архетип» перекладається з грецької мови як прототип. Юнг під архетипами розумів вроджені моделі сприйняття світу і поведінки людей. Це базові матриці психіки є формою людського прояву «колективного несвідомого». Вони зустрічалися в міфах різних народів, релігійних і астрологічних символах, вченнях алхіміків. Їх онтологічні підстави слід шукати поза межами людської психіки. Одні автори вважають їх проявом усталених в культурі образів і моделей поведінки, інші вважають, що вони є проявом над психічних, надсоціальних і надматеріальних структур, які пронизують весь Всесвіт. Ми припускаємо, самого Юнга слід віднести до дослідників другої групи. На це, зокрема, вказують деякі місця з його творів «Понятие архетипа <...> указывает на то, что в психике существуют в наличности определенные формы, которые распространены вездесушно и повсюду», – пише Юнг [1, с. 10]. Потім він зазначає, що «феномен архетипического вида – данность более тонкая, нежели психическая, – основан на существовании некоего психоидного базиса, т.е. чего-то лишь обусловленного психическим, но принадлежащего соответственного к иной форме существования» [1, с. 31]. Сам Юнг вказував на схожість свого вчення про архетипи з платонівської онтологією: «У минулі часи без особливих труднощів розуміли думку Платона про те, що будь-якої феноменальності і надстоті передує ідея. «Архетип» – не что иное, как уже в античности встречающееся выражение, синонимичное «идее» в платоновском смысле» [1, с. 30].

Найважливіші з архетипів, виділені Карлом Юнгом, такі:

1. Самість. Цей архетип видатний психотерапевт відносив до найважливішого з усіх. Це центральна фігура в особистості людини, за допомогою якої організовані всі інші архетипи. У теорії Юнга розвиток цілісності, а перед цим знаходження самості – головна мета життя людини.

2. Мудрець. Тут Юнг виділив частину особистості, яка прагне до пізнання. Цей архетип представляється в образі мудреця, старця, пророка, який може пролити світло істини на хвилюючі питання. Зазвичай цей архетип «включається» в несвідомому тоді, коли людина стоїть перед вибором, і чим більше таких життєвих моментів надається пережити йому, тим сильніше розвинена ця частина несвідомого, і тим легше свідомості зв'язатися з нею за допомогою сну або інших пограничних станів.

3. Бог. Тут психоаналітик мав на увазі вищий етап психічної діяльності, коли людина здатна побачити і зрозуміти закономірні процеси свого внутрішнього світу і зовнішнього, який його оточує. Саме тому архетипу передує «Мудрець», який штовхає людину до розуміння ключових моментів життя, однак при «включенні» архетипу «Бог» усвідомлюється цілісний взаємозв'язок, заснований на певних законах між внутрішнім змістом і зовнішнім оточенням.

4. Аніма і Анімус. Аніма представляє собою несвідому жіночу сторону особистості чоловіки, а анімус - несвідому чоловічу сторону особистості жінки. Аніма / анімус являє собою «істинне Я», служить основним джерелом зв'язку з колективним несвідомим. Поєднання аніме і анімуса іменується сизигією, або божественної парою. Сизигія втілює завершеність і цілісність.

5. Персона. Персона – це те, як ми являємо себе світу. Слово «персона» походить від латинського слова, яке означає «маска». Сам по собі цей архетип являє собою сукупність соціальних масок, якими ми користуємося в різних групах і ситуаціях. Його завдання – вберегти від можливого прояву своїх негативних сторін. На думку Юнга, персона може також з'являтися уві сні і приймати різні форми.

Закладені в психіці архетипи найбільше реалізуються в ритуалі і міфі. Найважливішими видами ритуалів прийнято вважати: ініціацію (посвяту юнаки у дорослий стан), календарне оновлення природи, умертвіння вождів-чаклунів, весільні обряди. Як джерело архетипів розглядають різні міфи:

- космогонічні (про походження світу);
- антропологічні (про походження людини);
- теогонічні (про походження богів);
- календарні (про зміну пір року);
- есхатологічні (про кінець світу).

Однак, незважаючи на різноманітність міфів, їх ідейним центром в більшості випадків є опис процесу творення світу. Найважливішою фігурою тут є творець – первопредок, культурний герой, який організовує життя роду або племені. Найбільш відомим таким героєм є Прометей з грецької міфології. Саме такий герой стає одним з найважливіших архетипових образів, що зустрічаються в трансформованому вигляді в різних творах літератури.

Список використаних джерел

1. Юнг К. Г. Структура психики и процесс индивидуализации. М.: Наука, 1996. 269 с.

Цибра Микола Федорович – доктор філософських наук, професор кафедри філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

ЦІЛЕСПРЯМОВАНІСТЬ ЯК ЧИННИК ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ

Трансформаційні процеси, котрі відбуваються в Україні в усіх сферах життєдіяльності людини, викликають значні зміни у суспільній структурі, формах власності, виробничих та міжнаціональних відносинах, у свідомості членів суспільства, ламають ідеали людей, змінюють їх переконання, потреби, інтереси, всю систему цінностей.

Динаміка і непередбачуваність сучасного розвитку актуалізує необхідність пошуку конструктивного вирішення проблем цивілізаційного поступу. Політичний, соціальний та культурний досвід людства надає приклади того, що одним із засобів виходу зі складних і суперечливих ситуацій завжди виступало творче мислення. Вміння мислити, як родова характеристика людини, сприяє реалізації величних планів, проєктів, ідей її самоствердженню.

Складність процесу мислення показує його іманентний зв'язок з інтелектом і творчою діяльністю. Мислення як енергія соціокультурного розвитку постає в ролі креативного феномену, аналіз якого в процесі пізнання особливостей сучасного розвитку розкриває його смисли, ідеали і цілі. Відомо, що мислення не існує як окремий акт, воно зумовлене певними